

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Energoefektivitātes likums

I nodaļa. Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

(1) Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **atbildīgā puse** — sadales sistēmas operators vai enerģijas mazumtirgotājs, kuram ir saistoša valsts energoefektivitātes pienākuma shēma;
- 2) **enerģija** — prece ar noteiktu vērtību — kurināmais, siltumenerģija, atjaunojamā enerģija, elektroenerģija vai jebkāds cits enerģijas veids;
- 3) **enerģijas galapatēriņš** — enerģijas patēriņš rūpniecībā, transportā, mājāsaimniecībās, pakalpojumu sektorā un lauksaimniecībā. Tajā nav ietverta enerģijas piegāde pārveidošanas sektoram un pašai enerģētikas nozarei;
- 4) **energoefektivitāte** — energoresursu izmantošanas lietderīguma pakāpe, kas izpaužas kā galaprodukta veida, kvalitātes un kvantitātes samērs ar energoresursu patēriņu;
- 5) **energoefektivitātes uzlabošana** — energoefektivitātes pieaugums tehnoloģisku pasākumu, galalietotāju rīcības vai saimniecisku darbību rezultātā;
- 6) **energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi** — tādas darbības, kuru rezultātā tiek panākts pārbaudāms, izmērāms vai aprēķināms energoefektivitātes pieaugums;
- 7) **enerģijas ietaupījums** — ietaupītās enerģijas apjoms, ko nosaka, izmērot vai novērtējot patēriņu pirms un pēc viena vai vairāku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanas;
- 8) **energoaudits** — darbības, kuras tiek veiktas, lai iegūtu informāciju par enerģijas patēriņa struktūru ēkās vai ēku grupās, procesos vai iekārtās, kā arī noteiktu un novērtētu ekonomiski pamatotas enerģijas ietaupījuma iespējas, un kuru rezultāti tiek apkopoti ziņojumā;
- 9) **energo pārvaldības sistēma** — saistītu procesu kopums, ar ko izveido rīcības plānu un nosaka energoefektivitātes mērķus, kā arī procedūras šo mērķu sasniegšanai;
- 10) **enerģijas mazumtirgotājs** — komersants, kas pārdod enerģiju galalietotājiem;
- 11) **energoefektivitātes politikas pasākums** — regulatīvs vai brīvprātīgs finanšu, fiskāls vai informācijas sniegšanas instruments, kas ir izveidots un tiek īstenots, lai tirgus dalībniekiem radītu atbalsta sistēmu, prasību vai stimulu nodrošināt un pirkt energoefektivitātes pakalpojumus un īstenot citus energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus;
- 12) **primārās enerģijas patēriņš** — energoresursu patēriņš pārveidošanas sektorā, enerģētikas sektorā, visās

tautsaimniecības nozarēs un mājsaimniecībās, neietverot energoresursus, kuri izmantoti kā izejviela dažādās nozarēs un nav patērēti kā kurināmais vai pārveidoti citā kurināmā veidā;

13) **viedais komercuzskaites mērparāts (mērparātu sistēma)** — elektroniska ierīce (elektroniska sistēma), ar ko var mērīt un monitorēt enerģijas patēriņu, kā arī pārraidīt un saņemt datus, izmantojot elektronisko saziņu.

(2) Citi termini šajā likumā lietoti Enerģētikas likuma izpratnē.

2.pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir energoresursu racionāla izmantošana un pārvaldība, lai sekmētu ilgtspējīgu tautsaimniecības attīstību un ierobežotu klimata pārmaiņas.

3.pants. Likuma darbības joma

Likums nosaka:

- 1) energoefektivitātes plānošanas un uzraudzības prasības;
- 2) par energoefektivitātes mērķu sasniegšanu atbildīgās ministrijas uzdevumus;
- 3) valsts un pašvaldību rīcību valsts energoefektivitātes mērķu sasniegšanai;
- 4) atbildīgās puses uzdevumus;
- 5) prasības energoaudita veikšanai;
- 6) enerģijas ražošanas, pārvades un sadales efektivitātes nosacījumus;
- 7) pasākumus energoefektivitātes pakalpojumu tirgus attīstīšanai;
- 8) atbildību par šā likuma prasību neizpildi.

II nodaļa. Energoefektivitātes politikas plānošana un uzraudzība valsts un pašvaldību sektorā

4.pants. Atbildīgās ministrijas uzdevumi

(1) Par enerģētikas politikas īstenošanu ir atbildīga Ekonomikas ministrija (turpmāk — atbildīgā ministrija).

(2) Atbildīgā ministrija izstrādā valsts energoefektivitātes rīcības plānu valsts energoefektivitātes mērķu sasniegšanai.

(3) Atbildīgā ministrija nosaka enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķi un izstrādā energoefektivitātes politikas pasākumu plānu tā sasniegšanai. Plānā paredz pasākumu ieviešanas termiņus, atbildīgās institūcijas un finansējuma avotus, kā arī nosaka aprēķināto ikgadējo enerģijas galapatēriņa ietaupījumu.

(4) Atbildīgā ministrija apkopo visu tās rīcībā esošo informāciju par īstenotajiem energoefektivitātes politikas pasākumiem un to rezultātā iegūto enerģijas ietaupījumu un, pamatojoties uz šo informāciju, analizē valsts energoefektivitātes rīcības plāna izpildes un energoefektivitātes mērķu sasniegšanas gaitu.

(5) Ik gadu līdz 30.aprīlim atbildīgā ministrija iesniedz Eiropas Komisijai ziņojumu par valsts energoefektivitātes mērķu sasniegšanas gaitu.

(6) Atbildīgā ministrija izstrādā pasākumus, lai sekmētu efektīvu enerģijas izmantošanu mājsaimniecībās un pie citiem patērētājiem, un savā tīmekļa vietnē informē par:

- 1) energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, kas vērsti uz galalietotāju rīcības maiņu energoefektivitātes uzlabošanai;
 - 2) atbalsta programmām un citiem fiskāliem stimuliem energoefektivitātes uzlabošanai;
 - 3) rentablām, viegli īstenojamām izmaiņām enerģijas efektīvākai izmantošanai;
 - 4) kredītiestāžu iesaisti energoefektivitātes politikas pasākumu finansēšanā;
 - 5) energoefektivitātes pakalpojumu sniedzējiem pieejamiem finanšu avotiem;
 - 6) iespējām galapatērētājos, tostarp mazos un vidējos uzņēmumos un valsts un pašvaldību sektorā, ieviest energoaudita veikšanas un energopārvaldības sistēmas;
 - 7) neatkarīgu starpnieku (atjaunošanas projekta vadītāju) darbības iespējām energoefektivitātes pakalpojumu tirgū;
 - 8) pašvaldībām un valsts iestādēm, kuras ievieš energopārvaldības sistēmu, publicējot un regulāri atjaunojot attiecīgu sarakstu.
- (7) Atbildīgā ministrija savā tīmekļa vietnē publicē:
- 1) metodiskos ieteikumus energopārvaldības sistēmas ieviešanai;
 - 2) metodiskos ieteikumus energoefektivitātes pakalpojuma līguma izstrādāšanai;
 - 3) energoefektivitātes pakalpojuma līguma paraugu publiskajam sektoram;
 - 4) pārskatu par labās prakses apkopojumu — veiktajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, tai skaitā par energoefektivitātes pakalpojuma līgumiem.

5.pants. Valsts iestāžu un pašvaldību tiesības un pienākumi

- (1) Valsts iestādēm un pašvaldībām ir tiesības:
- 1) izstrādāt un pieņemt energoefektivitātes plānu kā atsevišķu dokumentu vai kā pašvaldības teritorijas attīstības programmas sastāvdaļu, kurā iekļauti noteikti energoefektivitātes mērķi un pasākumi;
 - 2) atsevišķi vai kā sava energoefektivitātes plāna īstenošanas sastāvdaļu ieviest energopārvaldības sistēmu;
 - 3) izmantot energoefektivitātes pakalpojumus un slēgt energoefektivitātes pakalpojuma līgumus, lai īstenotu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus.
- (2) Republikas pilsētu pašvaldības ievieš sertificētu energopārvaldības sistēmu.
- (3) Novadu pašvaldības, kuru teritorijas attīstības līmeņa indekss ir 0,5 vai lielāks un iedzīvotāju skaits ir 10 000 vai lielāks, un valsts tiešās pārvaldes iestādes, kuru īpašumā vai valdījumā ir ēkas ar 10 000 kvadrātmetru vai lielāku kopējo apkurināmo platību, ievieš energopārvaldības sistēmu. Novadu pašvaldības un valsts tiešās pārvaldes iestādes attiecīgo sistēmu ievieš viena gada laikā no minēto nosacījumu iestāšanās dienas.
- (4) Kārtību, kādā valsts iestāde vai pašvaldība paziņo par energopārvaldības sistēmas ieviešanu, paziņošanas termiņus, paziņojuma un tam pievienojamo dokumentu saturu, kā arī kārtību, kādā tiek pārbaudīta un apstiprināta energopārvaldības sistēmas ieviešana, nosaka Ministru kabinets.
- (5) Valsts iestāde vai pašvaldība, kas ieviesusi energopārvaldības sistēmu, katru gadu informē atbildīgo ministriju par energopārvaldības sistēmas darbības rezultātā iegūto enerģijas ietaupījumu. Kārtību, kādā valsts iestāde vai pašvaldība ziņo par iegūto enerģijas ietaupījumu, pēc energopārvaldības sistēmas ieviešanas nosaka Ministru kabinets.
- (6) Vērtējot projektus, kuri tiks pilnībā vai daļēji īstenoti, izmantojot maksājumus no valsts budžeta, valsts galvojumus, kredītu procentu likmju subsīdijas vai citu finanšu palīdzību, kas tiek piešķirta vai sniegta no valsts vai Eiropas Savienības budžeta līdzekļiem un ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem, valsts iestādēm un pašvaldībām, kuru

pienākums atbilstoši šā likuma noteikumiem ir ieviest energopārvaldības sistēmu un kuras šo pienākumu ir izpildījušas, palielina atbilstoši kvalitātes vērtēšanas kritērijiem maksimāli iegūstamo punktu skaitu, ievērojot kārtību, kādu nosaka normatīvais akts par attiecīgā finansējuma piešķiršanu.

III nodaļa. Energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi

6.pants. Energoefektivitātes pienākuma shēma

(1) Obligāto enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķi sasniedz, valstij vai pašvaldībai īstenojot energoefektivitātes politikas pasākumus galapatēriņā vai energoefektivitātes pienākuma shēmu, vai abu iepriekš minēto iespēju vienlaicīgu kombināciju.

(2) Energoefektivitātes pienākuma shēmas izveidošanas mērķis ir sasniegt valsts obligāto enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķi. Energoefektivitātes pienākuma shēmas atbildīgās puses ir enerģijas sadales un enerģijas mazumtirdzniecības komersanti. Energoefektivitātes pienākuma shēmā iekļaujamās nozares, atbildīgo pušu izvēles kritērijus, atbildīgo pušu pienākumu apjomu sadalījumā pa gadiem un tā noteikšanas metodiku, energoefektivitātes politikas pasākumu rezultātā iegūtā ietaupījuma apjomu, kā arī iegūtā enerģijas ietaupījuma verificācijas sistēmu nosaka Ministru kabinets.

(3) Energoefektivitātes pienākuma shēmu izveido un ievieš atbildīgā ministrija. Energoefektivitātes pienākuma shēmas atbildīgās puses līdz 2020.gada 31.decembrim sasniedz obligātā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķa daļu atbilstoši šā panta otrajā daļā minētajam sadalījumam pa gadiem.

(4) Energoefektivitātes pienākuma shēmas atbildīgo pušu sasniedzamo obligātā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķa daļu samazina atbilstoši valsts un pašvaldību īstenoto pasākumu rezultātā sasniegtajam enerģijas galapatēriņa ietaupījumam.

(5) Atbildīgā puse katru gadu ziņo atbildīgajai ministrijai par iegūto enerģijas ietaupījumu. Ziņošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(6) Izmaksas, kas atbildīgajai pusei radušās par energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem pie galalietotāja, pēc to īstenošanas vai šā panta astotajā daļā noteiktās iemaksas valsts vai pašvaldības energoefektivitātes fondā var iekļaut maksā par enerģiju atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem. Ja atbildīgā puse un galalietotājs ir vienojušies par energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanu un izmaksu segšanu, šādas izmaksas, kas atbildīgajai pusei radušās par energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem pie galalietotāja, pēc to īstenošanas neiekļauj tarifos, bet var iekļaut maksā par enerģiju.

(7) Kārtību, kādā šā panta sestajā daļā minētās izmaksas par energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem pēc to īstenošanas un iemaksas valsts vai pašvaldības energoefektivitātes fondā sadalāmas starp galalietotājiem, un to apmaksas veidu nosaka Ministru kabinets.

(8) Atbildīgā puse var izpildīt savu pienākumu, veicot iemaksas pēc savas izvēles valsts vai pašvaldības energoefektivitātes fondā atbilstoši tai noteiktajam enerģijas galapatēriņa ietaupījuma pienākuma apjomam (turpmāk — pienākuma apjoms). Atbildīgajai pusei noteikto pienākuma apjomu samazina proporcionāli veikto iemaksu apmēram. Valsts vai pašvaldība, kuras fondā atbildīgā puse veikusi iemaksu, nodrošina enerģijas ietaupījumu atbilstīgās puses pienākuma apjomam, par kuru ir veikta iemaksa. Iemaksu veikšanas kārtību un apmēru nosaka Ministru kabinets.

(9) Iemaksu valsts energoefektivitātes fondā atbildīgā puse ieskaita valsts pamatbudžetā šim mērķim izveidotai Ekonomikas ministrijas budžeta programmai/apakšprogrammai atvērtajā valsts pamatbudžeta izdevumu kontā Valsts kasē un uzskaita kā iestādes citus pašu ieņēmumus. Attiecīgo budžeta programmu administrē Ekonomikas ministrija.

7.pants. Energoefektivitātes fondi

(1) Valsts vai pašvaldības energoefektivitātes fondu izveidošanas mērķis ir atbalstīt iniciatīvas energoefektivitātes jomā.

(2) Attīstības finanšu institūcija izveido valsts energoefektivitātes fondu.

(3) Valsts energoefektivitātes fonda finanšu avots ir:

1) šā likuma 6.panta astotajā daļā minētās atbildīgās puses iemaksas;

2) vismaz 90 procenti no šā likuma 13.pantā noteiktās nodevas ieņēmumiem valsts budžetā;

3) citi ieņēmumi.

(4) Ekonomikas ministrija nodrošina šā panta trešās daļas 1.punktā minēto iemaksu pārskaitīšanu valsts energoefektivitātes fondā Attīstības finanšu institūcijas rezerves kapitāla veidošanai Attīstības finanšu institūcijas likuma izpratnē vai energoefektivitātes valsts atbalsta programmu īstenošanai.

(5) Valsts energoefektivitātes fonda līdzekļi izmantojami valsts atbalsta programmu īstenošanai šādās jomās:

1) obligātā enerģijas galapatēriņa mērķa sasniegšanai;

2) sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumiem energoefektivitātes jomā.

(6) Kārtību, kādā Attīstības finanšu institūcija izmanto valsts energoefektivitātes fonda līdzekļus un sniedz pārskatu par to izmantošanu, nosaka Ministru kabinets.

(7) Pašvaldības energoefektivitātes fonda izveidotājs un turētājs ir pašvaldība. Šā likuma 6.panta astotajā daļā minētā atbildīgā puse, kas veikusi iemaksas pašvaldības energoefektivitātes fondā, nevar būt pašvaldības energoefektivitātes fonda administrētāja.

(8) Pašvaldības energoefektivitātes fonda finanšu avots ir:

1) pašvaldības budžets;

2) šā likuma 6.panta astotajā daļā minētās, attiecīgās pašvaldības teritorijā reģistrētās atbildīgās puses iemaksas;

3) citi finanšu avoti.

(9) Pašvaldības energoefektivitātes fonda līdzekļi izmantojami energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem šādās jomās:

1) obligātā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķa sasniegšanai;

2) pašvaldības plānošanas dokumentos paredzēto energoefektivitātes politikas pasākumu ieviešanai;

3) energopārvaldības sistēmas ieviešanai un darbības uzturēšanai pašvaldībā.

(10) Valsts un pašvaldība nodrošina komercdarbības atbalsta kontroles regulējuma ievērošanu energoefektivitātes fonda darbībā.

8.pants. Brīvprātīga vienošanās par energoefektivitātes uzlabošanu

(1) Komersantus pārstāvošas organizācijas, komersanti un pašvaldības ir tiesīgi noslēgt brīvprātīgu vienošanos ar valsti atbildīgās ministrijas personā par energoefektivitātes uzlabošanu, tostarp energoefektivitātes pakalpojumu veicināšanu.

(2) Atbildīgā ministrija var sniegt atbalstu energoauditiem un atsevišķiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, kas tiek veikti saskaņā ar šo vienošanos normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.

(3) Brīvprātīgas vienošanās noslēgšanas nosacījumus, saturu, termiņu un izpildes pārraudzību nosaka Ministru kabinets.

9.pants. Energoaudita veikšanas nosacījumi

(1) Veicot energoauditu, izmantojami aktuāli un pārbaudīti dati par enerģijas patēriņu, kā arī elektroenerģijas slodzes profiliem.

(2) Energoauditā ietver detalizētu pārskatu par:

1) ēku vai ēku grupu, procesu vai iekārtu, tai skaitā pārvadājumu, enerģijas patēriņa struktūru un energoefektivitāti;

2) energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem ar vislielāko novērtēto enerģijas ietaupījumu vai ekonomisko atdevi, ja tas iespējams, balstoties uz dzīves cikla izmaksu analīzi, kā arī zemu izmaksu pasākumiem. Energoauditā novērtējams katra pasākuma rezultātā sasniegtais enerģijas ietaupījums.

(3) Energoaudita veicējs energoauditā izmantotos datus glabā 10 gadus.

(4) Energoauditoram ir pienākums energoaudita rezultātus pēc pieprasījuma nodot energoefektivitātes pakalpojuma sniedzējam, kas ar energoefektivitātes pakalpojuma saņēmēju noslēdzis energoefektivitātes pakalpojuma līgumu, izņemot gadījumus, kad energoaudita veicēja un energoaudita pasūtītāja līgumā noteikts citādi.

(5) Ministru kabinets nosaka uzņēmumu energoauditoram (juridiskajai personai) izvirzāmās kompetences prasības un kompetences apliecināšanas kārtību, uzņēmumu energoauditora uzraudzības kārtību un tā atbildību, kārtību, kādā veicams uzņēmuma energoaudits, un kārtību, kādā Ekonomikas ministrijas pārziņā esošajā informācijas sistēmā reģistrējams energoaudita pārskats, kā arī šā pārskata saturu un izmantošanas kārtību.

IV nodaļa. Energoaudits un energopārvaldība

10.pants. Energoaudits lielajos uzņēmumos

(1) Lielais uzņēmums ir komersants, pie kura nodarbināti vairāk nekā 249 darbinieki vai kura pārskata gada apgrozījums pārsniedz 50 miljonus *euro* un gada bilance kopumā — 43 miljonus *euro* (turpmāk — lielais uzņēmums).

(2) Lielo uzņēmumu sarakstu katru gadu līdz 1.decembrim izveido Centrālā statistikas pārvalde, izmantojot uzņēmuma pēdējā apstiprinātā pārskata perioda datus. Uzņēmums tiek iekļauts lielo uzņēmumu sarakstā, ja tas divos pārskata periodos pēc kārtas atbilst lielā uzņēmuma kritērijiem.

(3) Energoauditu lielajos uzņēmumos ir tiesīgs veikt uzņēmumu energoauditors, ievērojot normatīvo aktu prasības.

(4) Lielā uzņēmuma energoaudits aptver vismaz 90 procentus no lielā uzņēmuma kopējā enerģijas galapatēriņa.

(5) Lielie uzņēmumi regulāri veic energoauditu. Pirmais energoaudits ir jāveic gada laikā pēc uzņēmuma iekļaušanas šā panta otrajā daļā minētajā sarakstā. Kārtējais energoaudits veicams reizi četros gados.

(6) Šā panta piektajā daļā minētā prasība neattiecas uz lielajiem uzņēmumiem, ja tajos ieviesta un sertificēta energopārvaldības sistēma vai ieviesta un sertificēta vides pārvaldības sistēma un šajā sistēmā tiek nodrošināts nepārtraukts enerģijas patēriņa izvērtēšanas process, lai kontrolētu un samazinātu enerģijas patēriņu, aptverot vismaz 90 procentus no lielā uzņēmuma kopējā enerģijas galapatēriņa, un nodrošināta enerģijas patēriņa izvērtēšanas procesa atbilstība šā likuma 9.panta pirmās un otrās daļas nosacījumiem. Energoapārvaldības un vides pārvaldības standartu, kas piemērojams šā likuma prasību izpildei, kārtību, kādā papildina vides pārvaldības sistēmu un aplicina tādu vides pārvaldības sistēmas papildināšanu, kas nodrošina nepārtrauktu enerģijas patēriņa izvērtēšanas procesu, un papildināšanu aplicināt tiesīgās institūcijas nosaka Ministru kabinets.

(7) Lielais uzņēmums ziņo atbildīgajai ministrijai par energoaudita veikšanu vai šā panta sestajā daļā minētās sertificētas energopārvaldības sistēmas vai sertificētas vides pārvaldības sistēmas ieviešanu, ierosinātajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, kā arī katru gadu ziņo par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem un to rezultātā sasniegto enerģijas ietaupījumu. Ziņošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(8) Lielais uzņēmums ievieš vismaz trīs energoauditā vai šā panta sestajā daļā minētās sertificētas energopārvaldības sistēmas vai sertificētas vides pārvaldības sistēmas ietvaros ierosinātos energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus ar vislielāko novērtēto enerģijas ietaupījumu vai ekonomisko atdevi.

11.pants. Energoaudits mazajos un vidējos uzņēmumos

Energoauditu mazajos un vidējos uzņēmumos ir tiesīgs veikt:

- 1) neatkarīgs eksperts ēku energoefektivitātes jomā;
- 2) uzņēmumu energoauditors.

12.pants. Energo pārvaldības sistēma lielajiem elektroenerģijas patērētājiem

(1) Lielais elektroenerģijas patērētājs ir komersants, kura ikgadējais elektroenerģijas patēriņš pārsniedz 500 megavattstundas. Kopējā enerģijas patēriņā netiek ieskaitīta komersanta saražotā enerģija, kas tiek nodota citiem lietotājiem.

(2) Lielajam elektroenerģijas patērētājam ir pienākums ieviest un uzturēt sertificētu energo pārvaldības sistēmu atbilstoši standartam, aptverot vismaz 90 procentus no lielā elektroenerģijas patērētāja kopējā enerģijas galapatēriņa un nodrošinot enerģijas patēriņa izvērtēšanas procesa atbilstību šā likuma 9.panta pirmās un otrās daļas nosacījumiem.

(3) Šā panta otrās daļas prasība neattiecas uz lielo elektroenerģijas patērētāju, ja tas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai ieviesis vides pārvaldības sistēmu un sešu mēnešu laikā no šā likuma spēkā stāšanās dienas to papildinājis un sertificējis, lai kontrolētu un samazinātu enerģijas patēriņu, aptverot vismaz 90 procentus no kopējā enerģijas galapatēriņa un nodrošinot enerģijas patēriņa izvērtēšanas procesa atbilstību šā likuma 9.panta pirmās un otrās daļas nosacījumiem.

(4) Energo pārvaldības un vides pārvaldības standartu, kas piemērojams šā likuma prasību izpildei, kārtību, kādā papildina vides pārvaldības sistēmu un apliecina tādu vides pārvaldības sistēmas papildināšanu, kas nodrošina nepārtrauktu enerģijas patēriņa izvērtēšanas procesu, un papildināšanu apliecināt tiesīgās institūcijas nosaka Ministru kabinets.

(5) Šā panta otrās un trešās daļas prasības neattiecas uz lielo elektroenerģijas patērētāju, ja tas regulāri nodrošina energo auditu. Energo audits veicams reizi četros gados.

(6) Lielais elektroenerģijas patērētājs ziņo atbildīgajai ministrijai par energo audita veikšanu vai šā panta otrajā daļā minētās sertificētas energo pārvaldības sistēmas ieviešanu, vai šā panta trešajā daļā minētās sertificētas vides pārvaldības sistēmas papildināšanu, ierosinātajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, kā arī katru gadu ziņo par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem un to rezultātā sasniegto enerģijas ietaupījumu. Ziņošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(7) Lielais elektroenerģijas patērētājs energo pārvaldības sistēmas vai papildinātās vides pārvaldības sistēmas ietvaros ievieš vismaz trīs tajā ieteiktos energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus ar vislielāko novērtēto enerģijas ietaupījumu vai ekonomisko atdevi.

(8) Sertificētas energo pārvaldības sistēmas esamība ir labvēlīgs kvalificējošs kritērijs, kas tiek ņemts vērā, vērtējot lielo elektroenerģijas patērētāju projektu pieteikumus, ja attiecīgais projekts tiks pilnībā vai daļēji īstenots, izmantojot tādus atbalsta veidus kā maksājumi no valsts vai pašvaldības budžeta, valsts vai pašvaldības galvojumi, kredītu procentu likmju subsidēšana, kā arī cita finanšu palīdzība, kas tiek piešķirta vai sniegta no valsts, pašvaldības vai Eiropas Savienības budžeta līdzekļiem un ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem.

(9) Sistēmas operatoram ir pienākums katru gadu nodrošināt atbildīgo ministriju ar lielā elektroenerģijas patērētāja statusam atbilstošu komersantu ikgadējiem enerģijas galapatēriņa datiem. Kārtība, kādā sistēmas operators sniedz atbildīgajai ministrijai lielā elektroenerģijas patērētāja statusam atbilstošu komersantu ikgadējā enerģijas galapatēriņa datus, tiek noteikta energoefektivitātes monitoringa sistēmas ietvaros.

(10) Ja lielais elektroenerģijas patērētājs atbilst arī šā likuma 10.panta pirmajā daļā noteiktajiem kritērijiem, tam piemērojami šā likuma 10.panta nosacījumi.

13.pants. Energoefektivitātes nodeva

(1) Energoefektivitātes nodevas mērķis ir veicināt energoefektivitāti un nodrošināt energo pārvaldības sistēmas ieviešanas kontroli.

(2) Energoefektivitātes nodevu maksā lielais elektroenerģijas patērētājs, kurš nav izpildījis šā likuma 10.panta piektajā, sestajā un septītajā daļā, kā arī 12.panta otrajā, trešajā un ceturtajā daļā noteiktos pienākumus.

(3) Energoefektivitātes nodevas apmēru, aprēķināšanas, piemērošanas un kontroles kārtību nosaka Ministru kabinets. Energoefektivitātes nodeva ieskaitāma valsts budžetā atbilstoši šā likuma 7.pantam.

(4) Energoefektivitātes nodevu administrē Ekonomikas ministrija.

(5) Ienākumus no energoefektivitātes nodevas kā dotāciju no valsts pamatbudžeta vispārējiem ieņēmumiem plāno valsts pamatbudžetā šim mērķim izveidotajā Ekonomikas ministrijas budžeta programmā/apakšprogrammā atbilstoši attiecīgajā gadā valsts pamatbudžetā plānotajiem (prognozētajiem) ieņēmumiem no valsts nodevas un atbildīgās puses iemaksām. Ekonomikas ministrija ir atbildīga par to, lai izdevumi nepārsniedz valsts pamatbudžetā ieskaitīto valsts nodevas maksājumu apjomu.

(6) Šā panta piektajā daļā minēto dotāciju izmanto:

1) Ekonomikas ministrija energoefektivitātes mērķu sasniegšanas uzraudzībai un ziņošanas nodrošināšanai, kā arī enerģijas ietaupījumu datubāzes uzturēšanai;

2) valsts energoefektivitātes fondam.

(7) Ekonomikas ministrija nodrošina iemaksas pārskaitīšanu valsts energoefektivitātes fondā.

14.pants. Energoefektivitātes pakalpojumi

(1) Energoefektivitātes pakalpojumus sniedz saskaņā ar rakstveida līgumu par noteiktu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanu, ko slēdz energoefektivitātes pakalpojumu saņēmējs un energoefektivitātes pakalpojumu sniedzējs—komersants, kas sniedz energoefektivitātes pakalpojumus vai veic citus energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus galalietotāja iekārtās vai telpās. Ja energoefektivitātes pakalpojuma saņēmējs ir valsts vai pašvaldība, attiecīgo līgumu slēdz uz laiku, kas nepārsniedz 20 gadus.

(2) Energoefektivitātes pakalpojuma līgumā tiek iekļauta vismaz šāda informācija:

1) īstenojamo energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu saraksts, ieviešanas plāns un tāme;

2) garantētais enerģijas ietaupījums, kas jāpanāk, īstenojot līgumā noteiktos energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, un tā konstatēšanas termiņi;

3) noteikumi par panākto garantēto ietaupījumu mērījumiem un to kvalitātes pārbaudēm;

4) līguma darbības termiņš un starpposma pārskata sniegšanas termiņi, līguma laušanas nosacījumi un termiņi;

5) līgumslēdzēju pušu pienākumi, tostarp energoefektivitātes pakalpojumu sniedzēja pienākums, slēdzot apakšuzņēmuma līgumu ar trešajām personām, tajā ietvert noslēgtajam energoefektivitātes pakalpojuma līgumam līdzvērtīgas prasības, un sankcijas pienākumu neizpildes gadījumā;

6) kārtība, kādā dokumentē visas projekta laikā veiktās izmaiņas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos, to ieviešanas plānā un tāmē;

7) projekta finansiālās ietekmes un panāktā naudas ietaupījuma, tai skaitā pakalpojumu sniedzēja atlīdzības, sadalījums starp līgumslēdzējām pusēm;

8) noteikumi, kas paskaidro, kā rīkoties gadījumos, kad pamatnosacījumu maiņa skar līguma saturu un iznākumu (ja mainās enerģijas cenas, iekārtas lietošanas intensitāte).

(3) Energoefektivitātes pakalpojumu izmaksas nevar iekļaut sabiedrisko pakalpojumu tarifos (cenās).

(4) Energoefektivitātes pakalpojumu sniegšanā ievēro šādus nosacījumus:

1) energoefektivitātes pakalpojuma izmaksas sedz ar daļu no tā energoefektivitātes uzlabojuma vai enerģijas ietaupījuma finanšu vērtības, kas ir radusies, sniedzot energoefektivitātes pakalpojumu;

2) energoefektivitātes pakalpojuma sniedzējs uzņemas projekta finansiālos, tehniskos un komerciālos riskus.

(5) Izsludinot publisko iepirkumu par energoefektivitātes pakalpojuma līguma slēgšanu, pasūtītājs izvirza prasības, kuru mērķis ir nodrošināt energoefektivitātes pakalpojuma līguma atbilstību šā panta pirmajai, otrajai un ceturtajai daļai.

(6) Sadales operatori un enerģijas mazumtirgotāji ievēro labas komercprakses principus, tai skaitā attiecībā uz energoefektivitātes pakalpojumu vai citu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu pieprasījumu un sniegšanu un šādu pakalpojumu vai pasākumu tirgus attīstību. Atbildību par konkurenci ierobežojošām darbībām nosaka normatīvie akti konkurences jomā.

V nodaļa. Energoefektivitātes monitorings un sabiedrības informēšana

15.pants. Energoefektivitātes monitorings

(1) Atbildīgā ministrija izveido un uztur energoefektivitātes monitoringa sistēmu (turpmāk — sistēma), kā arī uzskaita enerģijas ietaupījumu. Sistēmas darbības kārtību un struktūru nosaka Ministru kabinets.

(2) Energoefektivitātes monitoringa sistēmas mērķis ir apkopot un sistematizēt informāciju par visiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, kas veikti, izmantojot šā panta ceturtajā daļā minētos atbalsta veidus, un to rezultātiem, kā arī jebkuru citu ar energoefektivitātes uzlabošanu saistītu informāciju, lai kontrolētu valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvā mērķa vai citu energoefektivitātes mērķu sasniegšanu un valsts energoefektivitātes rīcības plāna izpildi.

(3) Par finansējuma piešķiršanu atbildīgās iestādes nosaka vērtēšanas kritērijus un energoefektivitātes uzlabošanas rezultātos rādītājus to pārziņā esošajām aktivitātēm vai projektu enerģijas patēriņa rādītājus tām aktivitātēm, kas tiešā veidā nav vērstas uz energoefektivitātes uzlabošanu, tomēr sekmē to.

(4) Ja projekts ir pilnībā vai daļēji īstenots, izmantojot tādus atbalsta veidus kā maksājumi no valsts vai pašvaldības budžeta, valsts vai pašvaldības galvojumi, kredītu procentu likmju subsidēšana, kā arī cita finanšu palīdzība, kas tiek piešķirta vai sniegta no valsts, pašvaldības vai Eiropas Savienības budžeta līdzekļiem un ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem, un tajā ir noteikti šā panta trešajā daļā minētie vērtēšanas kritēriji, energoefektivitātes uzlabošanas rezultātīvie rādītāji vai projekta enerģijas patēriņa rādītāju ziņošanas pienākums, tad finansējuma saņēmējs pēc projekta realizācijas turpmākos trīs gadus ik gadu sniedz informāciju šā panta trešajā daļā minētajai atbildīgajai iestādei atbilstoši finansējuma saņēmēja un atbildīgās iestādes noslēgtajam līgumam par attiecīgā objekta enerģijas patēriņu pirms un pēc projekta īstenošanas, izņemot gadījumus, kad finansējuma saņēmēja un atbildīgās iestādes līgumā noteikts cits ziņošanas periods. Atbildīgā iestāde apkopo saņemto informāciju un informē atbildīgo ministriju.

16.pants. Galalietotāju nodrošināšana ar informāciju, enerģijas patēriņa uzskaitē

(1) Elektroenerģijas, gāzes vai siltumenerģijas tirgotājs galalietotājam, nepieprasot atsevišķu samaksu, nodrošina iespēju saņemt:

- 1) rēķinu un rēķinu informāciju;
- 2) pieeju galalietotāja enerģijas patēriņa datiem.

(2) Persona, kura nodrošina rēķinu informācijas sagatavošanu un nosūtīšanu par atsevišķās telpās uzskaitīto vai aprēķināto siltumenerģijas patēriņu (turpmāk — rēķinu informācija) nedzīvojamā ēkā, kuras siltumapgāde ir nodrošināta no kopīga siltuma avota vai no centralizētās siltumapgādes sistēmas, ir tiesīga prasīt ar rēķinu informācijas sagatavošanu saistīto izmaksu segšanu, ciktāl šādas izmaksas ir pamatotas. Pēc galalietotāju pieprasījuma šo izmaksu pamatoību pārbauda Patērētāju tiesību aizsardzības centrs.

(3) Sistēmas operators, uzstādot viedo komercuzskaites mērparātu, nodrošina enerģijas lietotājiem informāciju par mērparāta rādījumu pārvaldības un enerģijas patēriņa pārraudzības iespējām.

(4) Sistēmas operators, ņemot vērā enerģijas lietotāju vajadzības un potenciālos ieguvumus, nosaka minimālās viedā komercuzskaites mērparāta funkcijas, tai skaitā iespēju iegūt informāciju par faktisko enerģijas patēriņu konkrētā izmantošanas laikā.

(5) Sistēmas operators saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasībām nodrošina viedo komercuzskaites mērparātu sistēmas datu drošumu, kā arī enerģijas lietotāju datu aizsardzību.

17.pants. Administratīvā atbildība par šā likuma pārkāpumiem

Par šā likuma 6.panta piektās daļas, 10.panta piektās daļas, kā arī 16.panta pirmās daļas prasību neizpildi vai nepienācīgu izpildi attiecīgās personas saucamas pie Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktās atbildības.

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanās spēku zaudē Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likums (Latvijas Vēstnesis, 2010, 27.nr.; 2011, 148.nr.; 2013, 194.nr.).

2. Ministru kabinets līdz 2016.gada 1.oktobrim izdod šā likuma 5.panta ceturtajā un piektajā daļā, 6.panta otrajā, piektajā, sestajā, septītajā un astotajā daļā, 7.panta sestajā daļā, 8.panta trešajā daļā, 9.panta piektajā daļā, 10.panta sestajā un septītajā daļā, 12.panta ceturtajā, sestajā un devītajā daļā, 13.panta trešajā daļā un 15.panta pirmajā daļā minētos noteikumus.

3. Līdz šo pārejas noteikumu 2.punktā minēto Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2016.gada 30.septembrim piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Ministru kabineta 2011.gada 12.jūlija noteikumi Nr.555 "Noteikumi par kārtību, kādā noslēdz un pārrauga vienošanos par energoefektivitātes paaugstināšanu";

2) Ministru kabineta 2013.gada 12.marta noteikumi Nr.138 "Noteikumi par rūpniecisko energoauditu";

3) Ministru kabineta 2010.gada 30.septembra noteikumi Nr.923 "Kārtība, kādā uzskaita valsts enerģijas galapatēriņa ietaupījumu un nodrošina energoefektivitātes monitoringa sistēmas darbību".

4. Šā likuma 5.panta otrajā daļā minētās sistēmas ieviešana nodrošināma līdz 2017.gada 1.aprīlim.

5. Iestādes un novadu pašvaldības, kuras šā likuma spēkā stāšanās dienā atbilst šā likuma 5.panta trešajā daļā minētajiem kritērijiem, nodrošina energopārvaldības sistēmas ieviešanu līdz 2017.gada 1.novembrim.

6. Šā likuma 6.panta sestās daļas prasības piemēro no 2017.gada 1.janvāra.

7. Ministru kabinets līdz 2016.gada 1.jūlijam apstiprina šā likuma 4.panta trešajā daļā minēto politikas pasākumu plānu.

8. Šā likuma 10.panta piektajā daļā minēto pirmo energoauditu lielais uzņēmums veic līdz 2017.gada 31.martam.

9. Šā likuma 10.panta astotajā daļā minētos energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus ievieš līdz 2020.gada 1.aprīlim, bet 12.panta septītajā daļā minētos energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus — līdz 2022.gada 1.aprīlim.

10. Lielais elektroenerģijas patērētājs šā likuma 12.panta otrajā daļā minēto sistēmu ievieš, trešajā daļā minēto sistēmu papildina vai piektajā daļā minēto pirmo energoauditu veic līdz 2018.gada 1.aprīlim.

11. Uzņēmumu energoaudita pārskatu reģistrācija Ekonomikas ministrijas pārziņā esošajā informācijas sistēmā uzsākama ne vēlāk kā 2017.gada 1.jūlijā.

12. Uzņēmumu energoauditors Ministru kabineta noteiktajā kārtībā līdz 2017.gada 31.janvārim iesniedz Ekonomikas ministrijai informāciju par to uzņēmumu energoauditu un lielo uzņēmumu energoauditu skaitu, kuri veikti līdz 2016.gada 31.decembrim.

13. Atbildīgā ministrija sagatavo informāciju par valsts energoefektivitātes rīcības plānu un iesniedz to Eiropas Komisijai līdz 2017.gada 30.aprīlim un 2020.gada 30.aprīlim.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK.

Likums Saeimā pieņemts 2016.gada 3.martā.

Valsts prezidenta vietā
Saeimas priekšsēdētāja I.Mūrniece

Rīgā 2016.gada 15.martā

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"